

નાજની વ પઠાન

અકે ૩૦૦૦

જી બાબ

સન ૧૯૨૭

દીનશી ૧૩૪૫

માલિક: કીર્તિયત બુક ડીપો, અહમદાબાદનં. ૨૩

૨૨૨૨

નાજની પઠાન.

સના હમ્દ રખકા હય દાયક મુદામ,
 કીયા જસને પેદા સલી ખાસો આમ,
 વો સત્તાર ગફાર એઝદ તઆલ,
 જો રઝક ખાલીક વો હય જુલજલાલ,
 ખલકમેં ઉજલા મોહમ્દ રસુલ,
 હુવા દીન જસકા બકા પર કબુલ;
 ખલીફે મોહમ્દકે હય ચાર ચાર;
 અબુબકર સીદીક હય ચાહ ગાર;
 દુયમ ચાર ઉનકે હયેં આદીલ ઉમર;
 અદલકે ઉપર જસને બાંધી કમર,
 મુયમ ચાર ઉસમાન હયેંગે વલી;
 મુબઅતકે સાહેબ અહારમ અલી;
 હસન એર હુસે હય નખીકે રતન,
 ખીખી ફાતમાકે વો હય જનો તન;
 સલી આલ અસહાબ ઉપર તમામ;
 નજુલ ઉનપે રહમત હો હકકી મુદામ;
 ઉન્હોકા સના ખા હે હામીદ ફકીર;
 દોજગમેં ઉસ્લીકે વોહોં દસ્તગીર,
 સના ખઅહ બોલુ મયે દીગર બયાં;
 મુનાઉ મયે અંદ શેઅર હીંદી જુબા,
 હકીકતકો ઝાહેર કર મયેં અયાં,
 હીખયે મબજીકા બોલુ બયાં,
 મુના હું મયે એક શહેર મુરત ખંદર,
 જો ખસ્તા હયે તાપી કીનારે ઉપર,
 કીનારે ઉપર શહેર ખસ્તા હય ખુબ,

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૪૪૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ જાણીય પદ્ધતિ

વિષય ૪૪૬૮:૪

અજબ બહાકે લોગોંમે હયગા સરપ,
 દુરસ્તી હવેલીયોંકી હેઝી તાર,
 અજબ શેહર બસ્તા હયેન્યું ગુલ બહાર
 વહાં લોગ આતે હયે હર ઠારકે,
 તરી ઐર ખુસકી હરયા પારકે,
 બે મકકા મદીના હુદેદા બંદર,
 તીજરતકો આતે હયેં સુરત અંદર,
 કે મકકા વજહા વ ચીના પટન,
 ઉસે છોડકર વહાં કીયેં દેં વતન.
 કે પુરખ પછમ વ હખત તમામ,
 લી દેહલી વ લાહાર કરમીર નામ;
 બહોત બહકત હયે વહાંસો ગુજરાતડી
 હયે અબ્બસી બલક વહાં સો હરઝાતકી
 કીતે લોગ તુરકા વ રૂમી વહાં,
 હયે હીંદ સીંદ લાહાર કે લી જવાં,
 વતન છોડ અપના વહા રેહ ગયે,
 વો સુરત બંદરમે સો બ કર રહે,
 ખીરાદર વ બેહતુ કબીલેકે તમ,
 ગયે છોડ ફીર યાદ કરતે નરી;
 વતન છોડ અપના કીયેં વહાં કરાર,
 લામ ઐર બેહનોંસેલી દીલ ઉતાર,
 સુનો વહાંસે બોલુ મય દીગર બયાં,
 હકીકતકો ઝાહેર કરેં મય અયાં,
 બયા અબ સુનો તુમ સભી કાન ધર,
 હીંદુ બહોત બસ્તે હયેં સુરત અંદર,
 બડે માલહાર ઐર તજજાર હે,

કે ફીર્યો નો હામાન કે ચાર હયે,
 હુસ્ન ઓરતો મે સો હય બે શુમાર,
 ઝરીનુકે કપડે ગલે બીચ હાર,
 નાગર ઝાતમે હયે નીહાયત જમાલ,
 હુસ્નકી તરાવટમે રોશન હીલાલ,
 હીંદુકી રશમ હયે બ વકતે ફજર,
 નહાનેકો આવે સો તાપી ઉપર,
 ઉન્હોમેથી એક નાઝની ખુશ શકલ,
 નથી શહેરમે કોઇ ઉસકી મીસલ;
 ઝરીનો કે કપડે વ. પોશાક પહેન,
 લટક નાર ચલતીથી જ્યુ હુર એન,
 પેશાની કે ઉપર વોં દોલા ધરી;
 ઉસે દેખ ગીર તે જનાવર પરી,
 અંદરકા ઉજલા ઉસી પાસ ગહન,
 ડાલી અપને ગલેમેં વો માલા મોહન,
 દો લખ લાલ લાલીપે લખરેઝ થે,
 ગોયા શાહેદો શકકરમેં આમેઝ થે,
 કે દંદાંત અંદરથે મોતી જડે,
 ઉજલા હસીકા ઝમી પર પડે,
 અજબ સરકે ઉપર બડે બાલ થે,
 સુરખ ગાલ ઉસ્કે અજબ લાલ થે,
 ચસ્મથી ઉંસીકી સો આહુ મીસાલ,
 લતાફતમેં થી ખુબ સાહેબ જમાલ,
 પાઝિં બીચ ઝાંઝનકી ઝમકારથી,
 ગજર ઉસકે આગે ગીરફતારથી,
 બરસ પાંચ દસથી ઉસ્કી ઉમર,

જવાનોં કે દીલમેં થા ઉસકા ગુઝર,
 નીકલ ધરસે બાહર જો આતી અગર;
 કે જુંચાંદ પુનમકા આવે નઝર,
 મુંદર નાઝની જળ નિકલતી બહાર,
 ધશકબાઝ ઉસપર થે કરતે નઝર:
 અજળ નાઝની ખુબ સાહેબ હુસન,
 લટક ડર ઉઠાતી વો અપના ચરન,
 ન ઝારેકી ખાતીર જવાનાં નીકલ,
 દેખેં બહાર આકાર સો ઉસકી શકલ,
 કીતે લોખ ખહદે ન વહાંકે તમામ,
 નઝરેકો આતે થે વહાંપર મુદામ;
 પઠાન એક દેહલીસે આયા વહાં,
 વો અજનાસ દેહલીકે લાયા વહાં,
 મુબેદારકે વો સો ખીઝમતમેં આયે,
 કંઠ નઝર સરકાર સોગાત લાયે,
 લી નવાખને ઉસ્કી તાઅઝીમકી,
 ઉતરનેકી જગા સો તસલીમકી;
 પઠાનને ઉસી જાપે કીતા કરાર,
 દો માહ ઉધર ચંદરોઝ શુમાર,
 બ વક તે ફજર સેર કરતા નીકલ,
 કંઠ રોજ પીછે મીલી એક શકલ;
 તલી ખાનને દીલમેં ચેહીકી ફીકર,
 કે નહાનેકો જાતી હયે તાપી ઉપર;
 કસદ કરકે પીછે ઉસીકે ચલા,
 ઉસી નાજનીસે નદી પર મીલા
 લી રસ્તેમે વો નાઝની ખુશ શકલ;

ચલી આતી આશકો કરતી કતલ
 વો પંજુડો ઝમઝમ બજતી ચલી,
 વો આશક કે દીલકો જલાતી ચલી,
 પઠાને નાઝની દેખ તાપી ઉપર,
 અલક હોશ ઉશકા ઉડા સર બસર,
 પાનીમે વો કપડે ઉતારન લગી,
 હુસ્ન નાઝ અપના બતાવે પગી;
 ઉડા સાડલાથા જે સર પર ઝરીન,
 બુદ્દા કર બદનસે રખા બર ઝમીન
 લી કમખા જે અતલમકા થા કસ કસા;
 સીને પરસે કર દુર નીચે રખા
 લીબાસ તન ઉપરસે કીયા સખ બુદ્દા
 ઝમીં પર દેખા બુ કે ઉગા ચદા
 સીનાથા ઉસીકા સો મખમલ મીસાલા,
 લી થા મખમલી બીચ સોનેકે લાલ
 દો પીરસ્તાન સીનેકે ગુલઝાર થે,
 જપસે બીચ બાગોંકે આનાર થે,
 વો અપને બદનસેભીં કપડે ઉતાર,
 નંગા સારા અપતકો કરી એક એક બાર,
 નદી બીચ જા કર વો નહાને લગી,
 અપને સરકે બાત્રાં ભીગાને લગી,
 પઠાન દેખતે તલમલને લગા,
 બીરહ બીચ દીલકો જલાને લગા,
 નદીકે ઉપર ખાન જકર ખડા,
 નઝર નાઝની પર નીગેસે ધરા
 દેખા ખાન ઉસકો દીવાના હુવા

અકલ હોશ ઉસકા રવાના હુવા,
 અકલકી શમઆકો પવન જખ લગા,
 શામાઆ ઉસકે હાથુમે રેહ ના સકા,
 સકલ આદમીકી શમઆકી મીસલ:
 કરે આદમી કે ઇશક બે અકલ,
 દીવાના હુવા દેખ ઇશકા જમાલ,
 ન દેખાથી જગમેં ઉસીકે મીસાલા,
 બીરહકી ઉસે લાગી આકર પવન,
 ન કરયો જવાના કીસીસે લગન ?
 પઠાન અપને દીલમે કીયા યે ફીકર,
 કે ઇર્સ નાઝનીસે કરેં કુછ હુનર
 ઉસી વકત વેં નાર નહા કર ચલી,
 અંદર ઉસ જવાં કે લગી તલમલી,
 ઉસી પાસે જ કર કીયા યે અરઝ,
 કે અયે નાઝની સુન તુ મેરી ગરઝ,
 દરદ દીલકા મેરે સુનઉં તુજે.
 સીના ખોલ અપન બતાઉં તુંજે;
 સભી દીલકી બાતાં કહું મએં અતાલ.
 કે અય નાઝની તું હયે સાહેબ જમાલ;
 મેરા દીલ તેરે પર હુવા હયે ભંવર,
 તેરે બીન અકેલા મૈ જાઝિં કીધર;
 તુજે છોડ મુજકે તો જાના નહીં,
 મુજે દીલ લગાના કીસીસે નહીં;
 તુ હય કીસકીં લડકી મુજે દે બતા ?
 મેરા આર તેરા જુહુવા એક થા,
 તુ હયે શાહઝાદી વયા હયે પરી;

તેરે નૈન દેખે હથે બહુગરી;-
 ઇચ્છકા તુ ડાલી ગલે બીચ દામ;
 અકલ હોશ મેરા છુટાયા તમામ;
 કીયા દીલકો મેરે મયે તુજ પર ફીદા;
 પલક એક તુજસે ન હું આ જુદા.
 મેરા આજ તુજસે બડા કામ હયે;
 તેરા દેખના મુજકો આરાય હયે,
 ગની મત તેરા બોલના એક સુખન,
 તેરે બોલને પર ફીદા બનો તન,
 હુવા હું મયે બુલ બુલ તેરે બાગકા;
 નીશાના હયે દીલપર તેરે દાગકા,
 યે સુન નાજની ને દીયા યું જવાબ;
 શુસ્સે હોકે બોલી તબીયું શીતાબ;

જવાબ—નાઝની ૧

અરે તુરક જતું યહાંથી પરો.
 મુવા તું ધુતારો મુને કયાં મલો !
 કે તેમબેગ ખાંને બે પડશે ખબર,
 બશે જીવ તારો ન રેહશે વકર.
 મારો કેડો મેલી તુ જ તારે ધરે,
 યહાંથી નહીં કાજ તારો સરે.
 નીકર જ યહાંથી મુવાં તુ તુંક ?
 નહીં તો નદીમાં તું થારો ગરક
 મારો કેડો મુકીદે અય મુરખ પઠાન;
 નહીં તો તારો આજ બશે પરાન,

સવાલ—પઠાન ૨

પઠાનને કહા નાઝનીકો પુકાર,

તુને દેખ કર મએ હુવા બે કરાર
 ગઈ જન મેરી તેરે હાથમે,
 લે જાગિંગા મએં તુજકો મહેલાતમે,
 ન કર બહોત રસવાઈ અય ગુલ બદન,
 ફીદા સખ હું તુજ પર મેરા જનો તન,
 તેરે પાસ કરતા હું મેં ઇલતીમાસ,
 ન કર મેહર અપનેસે મુજકો નીરાસ,
 સીતાબીસે બોલો તુમે એક મુખન,
 કે મુજ નીમ બીસમીલ કો હોવે અમન,

જવાબ—નાઝની ૩.

કહુ છું જવાંદે અહીંથી પઠાન,
 સમજ કેમ મેલી થયો છે અંજન,
 જો તેગ બેગખાં છે શહેરનો નવાબ,
 છુટાવશે તુને ને કરશે ખરાબ,
 ગંધેડે ચહડાવી તુને મુકશે,
 તારી મુછ તોડી મોહમાં થુંકશે,
 જગતમાં તારો માન રહેશે નહી.
 સીયાનો તને કોઈ કહેશે નહી.
 તુ ક્યાનો છે રહેવાશી મુરખ પઠાન !
 જાશે જીવ તારો ન રહેશે પરાન,

સવાલ—પઠાન ૪.

ગુસ્સે હોકે બોલા ગઝબસે પઠાન,
 નહીં જનતી મુજકો તુ અય અંજન
 તું ઊસકી હીમાંયત મુજે મત બતા,
 કે નવાબહી મુજકો હયે જનતા.

તુ બાતેં થે કરતી હે સખી રાંડકી,
 વો કયા પશમ તોડેગા મુજ ડાંડકી,
 મુજે જીવ જાનેકી નહીં હયે ફીકર;
 યહાંસે લે જાગિગા તુજકો પકડ.
 તુ સુન નાઝની મુજકો મરના કબુલ;
 બરહસે ગયા ઝીંદગાનીકો ભુલ,
 ખુદા અબ રખેગા જો મેરી શરમ;
 તુ હો જી શીતાબીસે મુજપર નરમ,
 મએ આશક હુવા હું સો તેરે ઉપર,
 ન જાઉંગા હરગીઝ તુજે છોડ કર.
 તુજે છોડ કર અબ મએ જાઉં કીધર ?
 પરી તુજસી કહાંસે મએ પાઉંગા ફીર.

જવાબ—નાઝની ૫.

કહા નાઝનીને અરે બે ખબર,
 તુ ફેડીશ માથું હું જાઘશ ધર.
 મારો કેડો પકડીને તુ જાઘશ કીયાં,
 કે તેગબેગખાં છે જો સુખો યહાં.
 એવી વાત સાંભળશે યહાંનો નવાબ,
 તને લેશે લુટીને કરશે ખરાબ,
 મારા બાપ માને જો પડશે ખબર,
 તો થાઘશ ભુડો ધનો બે વકર.

સલાલ—પઠાન ૬.

લલક કર પુકારા તબીયું પઠાન
 સુનેગા અગર બાપ તેરા બયાન,
 સચી બાત કહેતી હયે તુ નાઝની,
 હમારા ખુદા હયે જો સાહેબ ધની.

તેરે બાપકી હયે બહોત બદ શકલ,
 અબ્લ દેખડિસ્કો કરંગા કતલ.
 અરે નાઝની સુનતુ મેરા સવાલ,
 તેરા બાપ તોડેગા બગલું કે બાલ.
 નહીં ડરતા હુ મેં તેરે બાપસે,
 તેરા બાપ ના આવે મુજ તાબસે,
 ખુદા એક વાહીદસો હયે જુલ જલાલ;
 ભરોસા ઉમીડા મુજે કુલે હાલ.
 તબક્કલ મેરા હયે ખુદાકે ઉપર,
 ન જાઝિંગા હરગીઝ તુજે છોડ કર.
 મકર છોડ ચલ અબ્લ યહાંસે શીતાબ,
 ઇશક બીચ તેરે હુવા હુ ખરાબ.
 જલા મત તું આશકકો અએ બે વફા,
 જલાનેમે આશકકે નહીં કુછ નફા.
 જલાયા જો લૈલીને મજનુ'કો સુન,
 તો લૈલી વ મજનુ' હુવે એક તન
 આખર લેકે લેલીકો મજનુ' ચલે,
 કે મયશુક લૈલીકો મજનુ' મીલે
 જયસી નુરબાનુ'ને મોહની ન ડાલ,
 મગર બઅદ મઅશુક લેતા સંભાલ.
 મહોમદ થા આરીફ ઓર બાનુ' મુકીમ,
 મુકીમ ઓર આરીફ હુએ મુસતકીમ;
 ફના કર અપસકો ફના કર ઉસે,
 બકા બીચ વાસીલ હો દોનું બસે.
 અએસે બહોત આશક વ મઆશુકકો;
 મીલે હએ વો આખર હમ આગોશહે.
 બલનેમે આશકકે હોગા અઝાબ,

અએસા કયું તું હએ મુજકો કરતી ખરાબ ?
 કે આખીરકે દીન પર તુ કરલે નજર
 સખત હએ કયામત તું કીજયો ફીકર ?
 કયામત સભોં કે ઉપર આયગી
 જહાન્નમય જગેહ જો તું પાયગી.
 જલેંગે જહન્યમમેં સખ કાફરાં,
 મુસલમાન જન્યતમેં પાવેં અમાં;
 ઇસી વાસ્તે તુજકો કહેતા હુ મએં,
 મુસલમાન હો જ તું દીલ જનસે ?
 હુવા હું દીવાના તેરી ચાલ પર;
 નઝર નાઝરની કર મરે હાલ પર ?
 તેરે બાગકા મએ જો પુલપુલ હુવા,
 અકલ હોશ અપના રવાના હુવા.
 તેરે ગુલકી પ્હોંચી મગઝમે મેહકાર,
 ફંસા દામ તેરેં મે ઐ આશકાર.

જવાબ—નાઝની ૭.

તું ઘેલો થયો છે અય મુરખ પઠાન.
 સમજ કેમ મેલી થયો છે અંજન ?
 મુરખ મુક તારી કંરામાતને,
 ભુંડા કેમ કહો છો હીંદુ જાતને ?
 હીંદુ જાતમાં છે સૈ મોટો ધરમ,
 નાઝર જાત બધામાં ઘણી છે ઉત્તમ,
 ધરમ છે અમારો બધામાં સરસ;
 મીયાં કેમ જાનો છો અમને નરસ ?

સવાલ પઠાન ૮

હાક તબ પઠાન્ને કે સુન નાઝની.
 કહું મૈય બે તુજકો તું સુન પદમની,
 તુમહારા ધરમ હયે સબેાં મે ખરાબ;
 જહન્નમેં તુજકો સો હોગા અઝાબ.
 નામર ઝાતમે હયે બહોત બદ રસમ;
 કે દુખ્તર પેં લેતે હયે દામો દીરમ;
 નહીં કામ અએસા મુસલમાનમેં,
 વો કરતે હય નેકીસો હર કામમે
 લંવર હોકે તુજપર સો આયાહું મએં,
 તેરે પર સો માયા લમાયાહું મએં.
 સજન તેરે નઇનુંકી લાલી કો દેખ,
 દયા દીલ મએં તેરે સો હાથોમેં ફેંક.

જવાબ—નાઝની ૯.

સુના નાઝનીને ચે દેકરકે કાન,
 હયા મુકી ઘેલો થયો છે પઠાન ?
 અરે ખાન સાંભળ તું મારી અરજ,
 સનેપાતનો શું થયો છે મરઝ !
 હકીમ છે શહેરમાં વધઠ પુછ તું,
 ઓસડ દેશે તુને સનેપાતનું:
 સાચી વાત કહું છું આલ્યો જ પરે ?
 નહીં માથું તારું ઉડી જાયરે,
 તું ઘેલો થયો છે અરે બે અકલ,
 ફરી છે તારી આજ માથાની કલ !

સવાલ—પઠાન ૧૦

કહા તબ પઠાન્ને સો હો બે હીબબ,

કીયા તેરી મોહબતને મુજકો ખરાખાં,
 મધ પાસ તેરે હયે મેરી અકલ,
 અરે નાઝની દેખ તેરી શકલ;
 શકલ તેરી પર મેં સો બુલબુલ હુવા
 તેરે સાથ લાગી હય દીલકી મયા,
 જો બન આવે તુજસે વો તહબીર કર
 આશક હોવે રાઝી સો તહબીર કર,
 લીખા જો અજલમે વોહી હોવેગા,
 ઝીયાદા ન કમ ઇસમે કુછ હોવેગા

જવાબ—નાઝની ૧૧

તારે હાથ આવવાની હું તો નથી,
 હું પ્રભુછું હરમાન ને મોટા જતી,
 વહી લાજ રાખે છે મારી ધની
 કે મહાદેવ જેવો છે મારો ધની
 ન આવવાની હું છું તારે હાથમાં
 મુરખ જ તુ ચાલ્યો તારી વાટમાં
 તેને માટે કહું છું તને એક વાત,
 ખરાબી ન કર તું પઠાન નેક જાત
 મારો સસરો છે ઘણો કામ ચાખ,
 તુને ગામ આખામાં કરશે ખરાખ,

સવાલ—પઠાન ૧૨.

તું બસ કર ન કર ખાત અય નાઝની
 તેરે બાપ સુસરસે ડરતા નહી;
 તેરે બાપ સુસરા ન હયકા નવાખ
 નહી ઉસમે તાકાત કે બોલે જવાખ.
 એઝાબોંસે ઉસ્કે મે ડરતા નહી.

બીના મચ્છોત કોઈલી મરતા નહી,
 મરંગા અંગર મચ્છો ને રખકી રખા;
 વ લેકીન તેરશે ન હુંગા જુદા;
 મરંગા તો તુજકોલી લે નેહંગા
 કે પરવાના હોકર સો જલ પાઉંગા,
 ઇશક બીચ મરના હચ્છે મુજકો કબૂલ.
 તો આશકકા મતલબ સો હોવે હુસલ
 મરંગર તેરે ઇશકકે ને લીતરે,
 તો હોંગે મેરે કામ સબ બેસતર
 મચ્છો પરવાના હું તુજ શમઆકે ઉપર
 શમઆપર તેરે જન દુગા મગર,
 તેરે પાસ મરના હે મુજકો સવાબ,
 વલી તુજકુ યહાંસે લે જાઉં શીતાલ

જવાબ—નાઝની ૧૩

અરે ખાન એવી ન કર વાતને
 ન કર વાત એવી તું કેસર કને
 કેસર નામ ઉપરથી કેટલા જવાન
 સુરત શહેર માંહે ગયા છે પરાણ,
 કેસરને તમે આજ જવા દીધો !
 યાદી હોય દીલમાં તો સમજ દ્યો.
 કેશરને જવા દ્યો ન રાખો ભરમ !
 નહીં તો અમારો ન રહેશે ધરમ,

સવાલ—પઠાન ૧૪

જઅફખાન બોલાકે સુનઅય પરી,
 તેરી ખાત તુજકો લગી ખુશતરી,
 તેરા નામ કેસર સુના આજ મચ્છો,

કે જાઅફર વ કેસર સો ઝાત હયે;
 કે હય વાહ વાહ નામ કેશર તેરા
 જાઅફરખાન હયે નામ રવશન મેરા
 કેસર ઓર જાઅફર દોનુ એક હયે,
 ઉમ્હારા હમારા અસલ નેક હયે;
 ભલા આજ ઉને બતાયા નીશાન
 હમારા મહારા ઇસમ એક જન;
 મેરે સાથ અબ તુમ શીતાબી ચલો,
 કસમ રબકી હય તુમ ન ઝઘડા કરો;
 કસમ ખાકે ખેંચા હયે તબ હાથકે,
 ખેચા તરફ અપને સુનો ખાતકે,
 કેસર જાઅફરાંની ગુલેગુલ બહાર,
 ગલે ખીચ રખુંગા કરકે સીંગાર,
 સદા મેરે દીલકી તું દીલદાર ચાર;
 અરે જાફીરાની ગુલેગુલ બહાર.

જવાબ—નાઝની ૧૫

સમો રાખ મુરખ તારા હાથને !
 અભર છાટ લાગે છે અમ ઝાતને
 તાપી પુજવાનું મેલું આજથી,
 નહાવા નઆઝીં ખીયુ લાજથી.
 લાગે લાજ મુને એવી વાતમાં
 જનમની કુંવારી છું નગર જાતમ.

સવાલ—પઠાન ૧૬

કહા તબ પઠાનને કે સુન કાન ધર;
 કીસી તૌર દીલમે ન કર તું ફીકર ?
 નહાનેકા આવે હયે તેરી બલા,

કે ધર બીચ તુજકે હયે નહાના બલા;
 ખાસે મહલ મેરે ને ખાસે હરમ,
 નીલહાવે તુએ આખ કર કર ગરમ.
 વહીં બરકે પાની નેહલાપે તુએ.
 જુલેમેં બીઠા કર જુલાવે તુએ;
 કે હયે હોઝ બડી મેરે મેહલમેં,
 દેખો બાગ બાડી શો ખુશહાલમેં.
 વહાં ધરમેં લોંડી સુનો ચાર હયે.
 સદા તેરી ખીદમતમે હાઝર રહે,

જવાબ-નાઝની. ૧૭

બરી તારી લોંડી બળે તારો ધર,
 અકરમી મુવા તુ અરે બે સબર ?
 બળે તારો જુલો ને તારો હરમ.
 મુકી લાજ તેં તો મુઆ બે શરમ,
 લોંડી હરમ તારા બતા મત પઠાન;
 મારો કેરો દે મેલ તું બદ જુમાન !
 નાગર ઝાત માંચે છે એવી રસમ,
 નહીમાં નહાવાનો મોટો ધરમ,
 નહીમાં નહાવાને ન હું આવતી;
 વીપરીત પડશે માથે ન હું જનતી !
 કુંવારી છું બાલક વરસ બારની,
 કબીલામાં મોટી છું ધર બારની

સવામ-પઠાન ૧૮

કબીલા તેરા તું મુંજે મત બતા
 નાગર જતસે કયા પશમ ટુટતા.
 હઝારોમે બસ હું અકેલા પઠાન,

પલક મારનેમેં ઊડાડિ નિશાન;
 કતલ કરકે ઉનકો પીછે મયે મર.
 મયેં મરનેકો આયા અલી કયા હર.
 ઇસી જાપે મરના મુજે હયે કુબુલ.
 કીયા ઇશક તેરેને મુજકો મલુલ.
 યકીન જાન હરગીઝ ન છોડ તુજે;
 તેરે સાથ મરના સો હોગા મુજે.

જવાબ—નાઝની ૧૯.

હરીનાથ પ્રભુ છે વાંકે પઠાન,
 કમરમાં કટારી ખભે છે કમાન;
 ધરમનાથ મહાદેવ આસાપરી,
 વીપત પડશે એવી ન હું જાનતી ?
 અરે ખાન સાંભળ તું મારો ઝીકર !
 મયે પુજ્યા છે દેવતા ને મોટા પાથર.
 નેણે લાજ રાખી છે મારી ઘણી,
 વાપરીતથી મુકાવે છે એવા ઘણી,
 એવી વાત જાની તું શું આવશે,
 તારો માથો પલમાં કપાઈ જશે,
 તેને માટે કહું છું મુને મુક તું !
 એવા કામ ભુંડાથી અજ ચુક તું ?

સવાલ—પઠાન ૨૦

દીયા તબ પઠાનને સો યુંકર જવાબ,
 હીંદુકો મુસલમાન કરન, સવાબ;
 શીતાબીસે કલમા નબીકા કહો,
 ફરામોશ દીલમે ઝરા ના રહો.
 મુસલમાન જે હોવે તો હોવે શરફ,

કુરૂં છોડ આવે નબીકી તરૂં
તેરે બાપ મુસરેકી મતકર ફીકર,
મેરે ધરકે અંદર તુ ચલ એશ કર

જવાબ—નાઝનિ ૨૧

નાગરનિ જો હુ છું છબીલી મોહન
મુસલમાન તમે છો હૈયાના કઠન,
અકલ હોશ તુમ માહે દેખી ધની,
તમે છો મોટો ને હું છું નાની,
ફીદા છે તારા પર ચે મારો પરાન
કરૂં આજ કુરબાન મારો જીવ જન,
કબીલા કુટુંબથી હું નોખી પડી
આપો મને દીલથી હવે દીલબરી !
અરે ખાન તું સાંભળ મારી અરજ
બીજી ઇસતરી તુમ ન કરના ગરજ;
એવિ વાતનો તુમ મને કોલ દીયો;
તો કુરબાન તુમ પર છે મારો જીયો

સવાલ—પઠાન ૨૨

કહા ત પઠાનનેકે લે કૌલ તું.
શીતાબીસે કલમા અલી બોલ તું.
તેરી ખાત મુજકો સલી હયો કબુલ
વસીયત તેરીકો ન જાઉં ગા ભુલ
કસમ મુજકો ઉસકી જો વાહીદ ખુદા
દુજે ઉનકે હય જો નબી મુસ્તફા
મયો તુજ બીન કીસીસે નાયારી કરૂં
તેરી યાદ દીલમે હમેશા ધરૂં
દીયા કયોલ હરગીજ ન પીછા ફીરૂં

ખુદા ઓર નખીસે હમેશા હરં,
જીને અરશો કુરસી સીતારે કરે
બના કર ઉન્હોમે ચે સારેજડે.
ઉસીકે મયેં ફરમાનસે ના ફીરં,
મયેં નામે ખુદાપર સો કુરબાન હું.

જવાબ-નાઝની ૨૩.

યહી બાત સુન નાઝની ખુશ હુધ,
મીયાં તારી વાતો ઉપર હું મુધ;
તમારી ચે આદર ઓઢાડો મુને,
મંગાવીને ડોલી બેઠાઓ મને;
મુસલમાન મુને કરો આજ તુમ,
મેલુ આજથી હું મેં મારો ધરમ,
તમારા મુલ્લાને તેડાઓ તમે,
મુસલમાનિ શરતો બતાવો મને
પહાનને વહીં એક હજશી ગુલામ,
સુનો તુમ જરા ઉસકા યાકુબનામ,
પહાનને શો યાકુબકો યું કહા,
સીતાબીસે આખું ન કે લા બુલા ?
કહો જકે આખુનજકે સલામ
ખયાં અરઝ કરના ચે મેરા તમામ-
વો યાકુબ વહાસે રવાના હુવા,
સીતાબીસે આખું ન કે પાસ જ,
કહા ઉસકે ખાવીંદકા અબ્વલ સલામ,
ખયાં સરગુસ્તા કયા સખ કલામ.
ચલા વહાંસે જદ્દી વો મુલ્લાં ગપુર,
બ-હમરાહ યાકુબ ખાંકે હજુર;

બળ લાકે આઢાબ ખેડા વહીં,
 બયાં સબ મુનાયા હય ઉસકે તઈ,
 અગર હો ઇબ્નેઝત તો ઇરલામ પર;
 મયેં લેઆઉ ઉસકો મુસલમાન કર.
 મહદ તુમ કરો ઇસ્કી ઇસ આન પર,
 યે ઓરત હયે આતી સો ઇમાન પર;
 મુસલમાન હોતી હયે દીલો જનસે,
 વો ચાહતી હયે નીસબત જઅફરખાનસે,
 બફરખાન ઉપર વહ કુરખાન હયે,
 સાબીત દીન ઉસકાલા ઇમાન હયે.
 કહા મુશ્લાસે નવ્વાબને કાનમેં,
 કે શાહીદ હું મયેં લી ઇસી કામમેં;
 મુસલમાન કરના ઇસે હયે સવાબ,
 અયસે કામ અંદર ન કરના હીજાબ;
 અગર મીલ કરેં કાફીરા કીલો કાલ,
 શેહરસેં ઉન્હોંકો મયેં દુગા નીકાલ,
 કરો બકે આખું ન સાહેબ બલા.
 કે હયે કામ નેકીમે મેરી રઝા,
 શીતાબીસે બકર કરો કાર ખાબેર,
 ન કરયો તુમે કાર નેકીવ દેર,
 યે સુન ખાત આખું ન વહાંશે ચલા,
 જઅફરખાનસે આકર ખુશીસે મીલા;
 સુરત શેહર સારેમે ફેલી ખબર.
 ઉઠા ચરચા ઉસકા મુનો ઘર ઘર;
 મીલે કાફીરાં સબ શેહરકે તમામ,
 જઅફરખાસે લડને લગેલા કલામ,

પઠાન ઔર નાગરમે ઝગડા પરા;
 લડાઇકે ઉપદે સો લશ્કર ખડા,
 ઇધરસે ચે નાંગર ઉધરસે પઠાન;
 સોપાહીને લશ્કર લગાએ નીશાન,
 લડાઇકે જાકર સો મએદાનમેં;
 ખઢે જાકે મએદામેં હો સામને,
 કવી દેખ મુસલમાકે ભાગે કુશર;
 કીએ જાકે સરકારમેં યુ પુકાર.
 કહા જા ઉન્હોંને સો દરબારકો;
 હમારી અરજ મુન અય સરદાર તું.
 મુરત શેહરમાં ચે થયો છે જુલમ;
 મુસલમાન યહાંના કરે છે હુકમ.
 મુસલમાન એવા અકારા થયા;
 બધી જાત હીંદુ નાહરા થયા.
 હમારે કહ્યાનો ન રયો છે ધરમ;
 કહ્યામાં ન આવે છે હીલનો મરમ
 તલી નકુ અયસા કહા હએ નવા,
 કયા જુલમ હએ તુમ્હે કેહદો શીતાબ
 હમારે શેહરમે જુલમ નહી જરા
 તમારે ઊપર કીયા હુવા માજરા
 ખુશીસે અગર કોઇ લાવે યકીન
 મના જો કરે તો હોવે એ લાઇન
 સબ દીનોંસે દીન મોહમદ હએ સચ્ચા,
 ઇસીમે જો આયા યકી વો ખચા,
 મના કયું કરે જો મુસલમાન હએ !
 અગર ઊસકા સાજીત જો ઇમાન હએ.
 તુમારી ચેહ લડકીઝ પુકો તમેં,

ગુલ્શન ઉસકે ઉપર કીયા હયે કીને !
 વહાંસેલી આત્મે વા હોકર તખાહ.
 બચેઠે જાકે ઘરમે હુઅ ખાયાયાહ;
 લી મુલ્લા ગપુરને નીકાહ તખ પઠે,
 મતાલીબ સલી ખાનકે હાસલહુવં,
 સરયોસ ઝરી કાલી ઘોડા મંગા,
 ખહોત માલો ઝર ઉસ્કે દીઝર દીયા
 મુલ્લા તખ ખુશી હો રવાના હુવા,
 બજે સાદીયાને હયે સુરત મને,
 શેહરકો કીયા મેઝમાની ઉત્તે
 શરફ હય મુસલમાકા સખ પર ઉતમ
 કીસા નાગરીકા સુનાયા અસલ
 કીયા ઉસ્કે ઉપરસે મચેને નકલ:
 બનાયા હું કીસ્સા બડે સોઆકસે
 લતાફત નઝાતક કે પુર ઝયોકસે,
 લીખા ઇસકો મચેને સો અંજરમે
 મહીને મુખારક સો રમઝનમે
 જો તારીખ રમઝાકીથી ખીસવી
 વો થી નેક સાચત સુનો પાક-દી
 અય હામીદ બરા અબ તુ બકેબક ન કર
 પુરા કર તુ કીસ્સા અબ ગુદદર
 ન કર ઇસકે આગે તુ અબ કુછ દલામ;
 નખીપર તુ ભેજ દરદો-સલામ
 વો: હામીદ: કી કહમે સુનો ઝાદ બુમ;
 ઇસ કિસ્સેકી હુઈ અંજરમે બસકે બુમ.
 તમામ શુદ.

મોકમ્મીલ ડ્રામ્.

મોહબહાદુલ	૦-૧૨-૦	તરવીરે રહેમત	૦-૮-૦
ગુરે ઇસ્લામ	૦-૮-૦	સાને ઇસ્લામ	૦-૮-૦
શ્રીમતી મંજરી	૦-૮-૦	અનેક સરહ	૦-૬-૦
દૌલતકા ગુલામ	૦-૮-૦	કુસમને ઇમાન	૦-૧૨-૦
ગુરકી પુતલી	૦-૮-૦	ખુબસુરત બલા	૦-૧૨-૦
ખખડેસહી	૦-૮-૦	દોરંગી દુનીયા	૦-૮-૦
ખુને નલાક	૦-૧૨-૦	સુફેદ ખુન	૦-૧૨-૦
સૈયદે હવસ	૦-૮-૦	ખુની શેરની	૦-૮-૦

ઉરદુ ઝબાન ઓર ગુજરાતી હરફોમે નાવેલ

હસીમાખાનમ	૦-૧૨-૦	રહે-હી-દુ	૦-૮-૦
મહેબુબએ શામ	૦-૧૨-૦	હાની જાસુસ	૦-૮-૦
હવાખાન તંક	૦-૧૨-૦	અમેરીકન ડાકુ	૦-૧૨-૦
આરેલા બેગમ	૦-૮-૦	ઉગતી જવાની	૧-૦-૦
દલેર આશક	૦-૮-૦	કાતલકા કાતીલ	૦-૧૦-૦
હસીન નાઝની	૦-૧૨-૦	તવેલેકી બલા	૦-૬-૦
કમસીન બીબી	૦-૮-૦	ખન્દરકે સાર	

આકેલા

એક ઘસીયારા ચાર આનેકા લાડા બેચકે અપને ત્રીન બચે ઓર મીઆ બીબી બડી મુસ્કીલસે એક ટંક રોટી ખાતેથે ઇતે કાફસે આકેલા નામકી એકઓરત ઇનકે મકાન પર આઈ ઓર કીફાયત સાઆરીકા તરીકા નીકામા ખુદાકી મહિરબાનીસે આ ઘસીયાર રફતા રફત લાખોં રૂપેકા માલીક હુવા અપકોલી એ તરકીબ યાદ કરકે પચસવાલા બનના મંજુર હો તો આજકી આકેલા બેગમ મંગવાકર દેખો. કીમત ૦-૮-૦.

અબ્દુલગની હાજી મોહમ્મદ કુતુબ દરોસ.

કે. ખાસ બજાર—અમદાવાદ.

મુદ્રણસ્થાન: ધી આનંદ પ્રી. પ્રેસ. ધીકાંટારોડ-અમદાવાદ

મુદ્રક: શ્રીમનલાલ શુભરામ

